

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Prof. Dr. Vojko Strojnik, Fakulteta za Šport, Ljubljana

TRGOVINSKA
ZBORNICA SLOVENIJE
Slovenian Chamber of Commerce

Projekt »Promocija zdravja na delovnem mestu v trgovinski dejavnosti« je na podlagi Javnega razpisa za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2013 in 2014 finančno podprl Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Poškodbe na delovnem mestu

- Akutne poškodbe
 - Udarci
 - Padci
 - Ureznine

- Kronične poškodbe
 - Križ
 - Ramena
 - Vrat
 - Prisilne drže
 - Ponavljajoči gibi

Služba vsiljuje določen položaj

- Dolgotrajna stoja + obračanje trupa
- Sedenje + obračanje trupa
- Premikanje predmetov

- Delovno mesto
 - ergonomija delovnega mesta
- Zaposleni
 - poznavanje negativnih učinkov prisilnih drž
 - preventivni ukrepi in vadba
 - razbremenitev na delovnem mestu

Profili zaposlenih

Tipična delovna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Skladiščnik
- Prodajalec

Skupna tveganja:

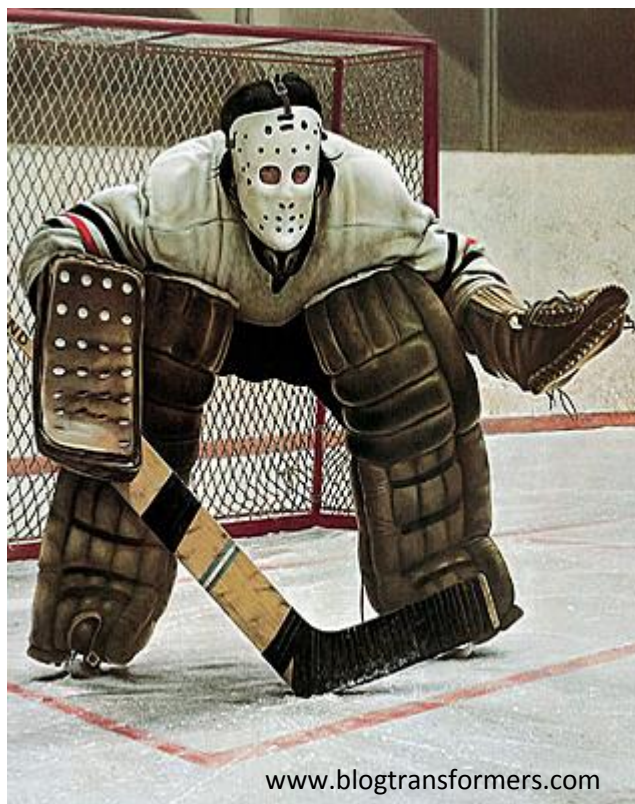
- Mehanske nevarnosti: padci, udarci, stiskanine, vreznine;
- Prisotnost v prometu;
- Delo z nevarnimi snovmi: zastrupitev, opekline, itd.;
- Električna napetost: dotik električne napetosti, itd.;
- Psihofizični dejavniki: stres na delovnem mestu, konflikti, mobing, skrb za druge, skrb za delovanje družbe, itd.

Specifično tveganje (skladiščnik):

- Dvigovanje težkih bremen

Dolgotrajna stoja

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Dolgotrajna stoja

- Bolečine v stopalih
 - plantarni fascitis - vnetje ligamentov, ki podpirajo stopalni lok
- Vzrok
 - Utrujenost mišic
 - Vnetje pasivnih struktur (ligamenti, pokostnica)
- Preventivni ukrepi
 - Izbira ustrezne obutve
 - Razbremenitev med delovnim časom
 - Preventivne vaje za okrepitev mišic stopalnega loka

Dolgotrajna stoja

- Krčne žile
- Vzrok
 - Dolgotrajen povečan krvni tlak v spodnjih okončinah
 - Zastajanje krvi
- Preventivni ukrepi
 - Redna razbremenitev med stojo
 - Redno pospešiti cirkulacijo krvi

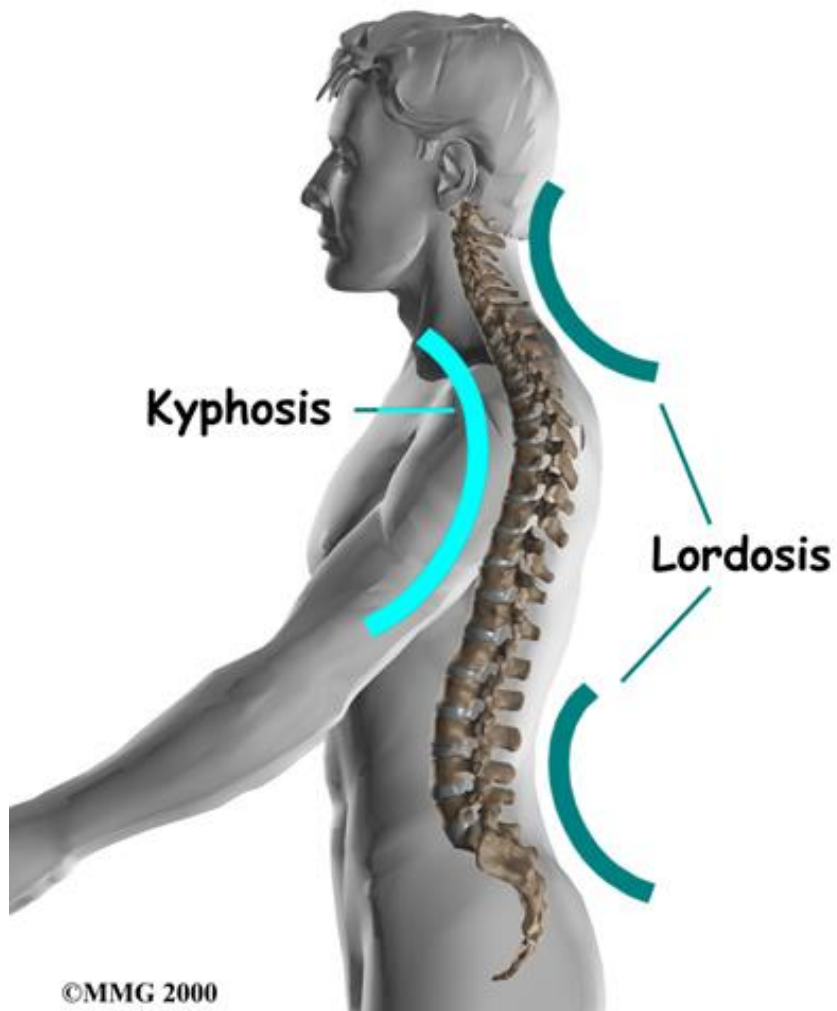

Dolgotrajna stoja

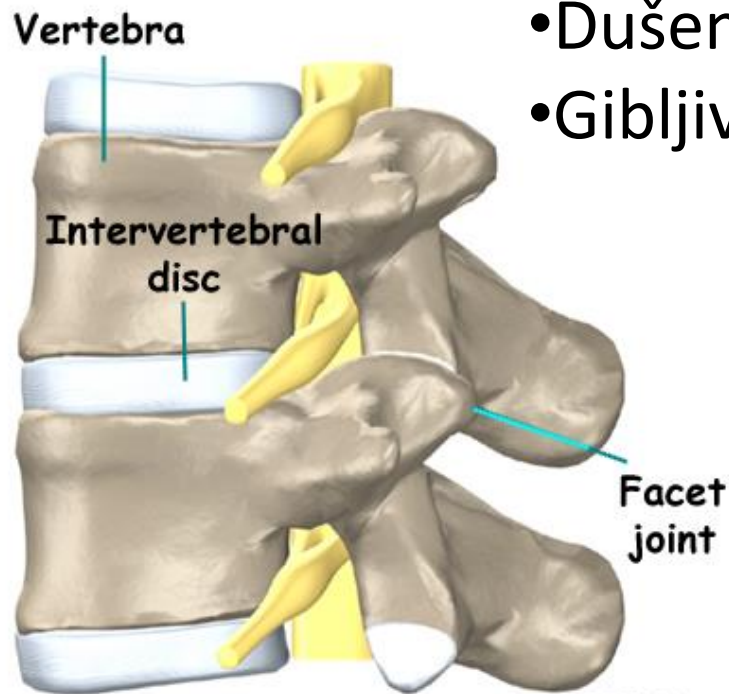
- Otrdelost in bolečine v vratu in ramenih
- Povečana možnost obrabe sklepnih površin vretenc, kolen in kolkov (dehidracija hrustancev)
- Bolečine v ledvenem delu hrbtenice (križ)

Zgradba in funkcija hrbtenice

©MMG 2000

©MMG2002

- Oblika trupa
- Prenos sil
- Dušenje sil
- Gibljivost

[//www.eorthopod.com/eorthopodV2/index.php](http://www.eorthopod.com/eorthopodV2/index.php)

Glavne mišice iztegovalke hrbta

Multifidus

Erector Spinae:
Longissimus thoracice

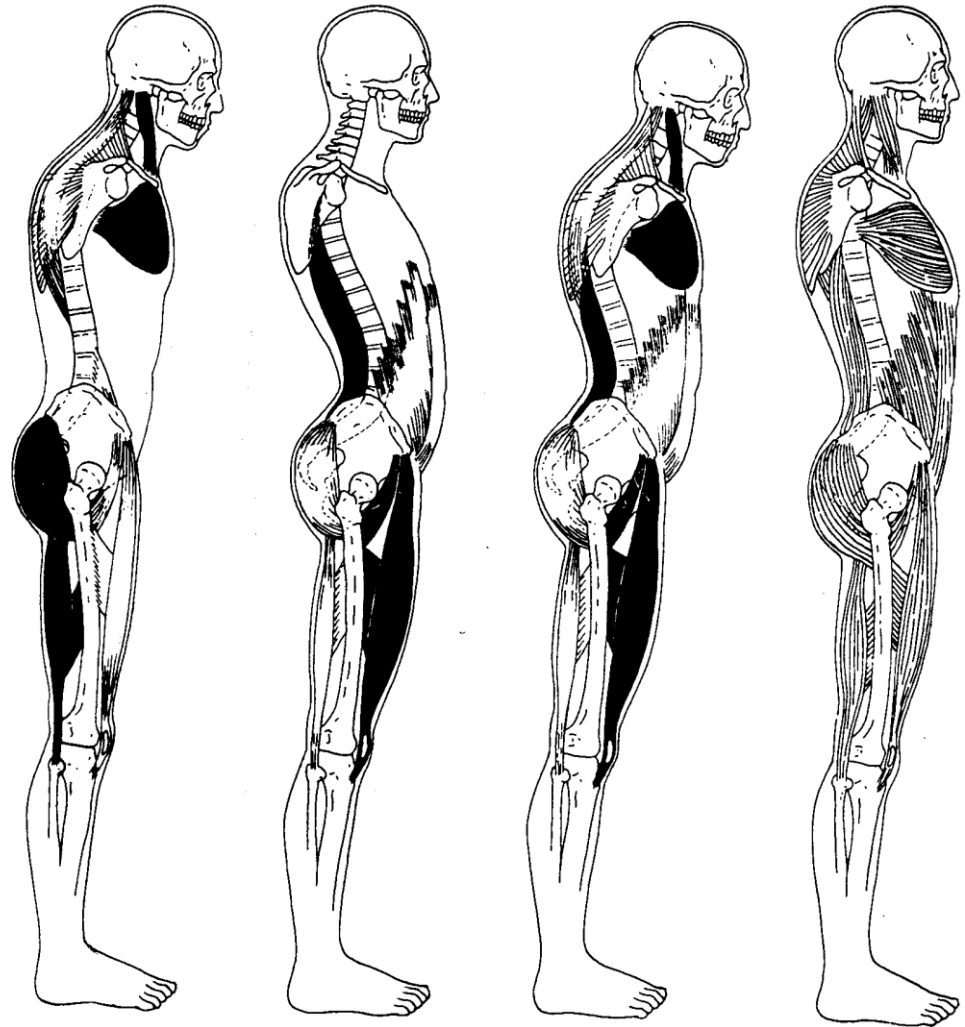
Erector Spinae:
Iliocostalis lumborum

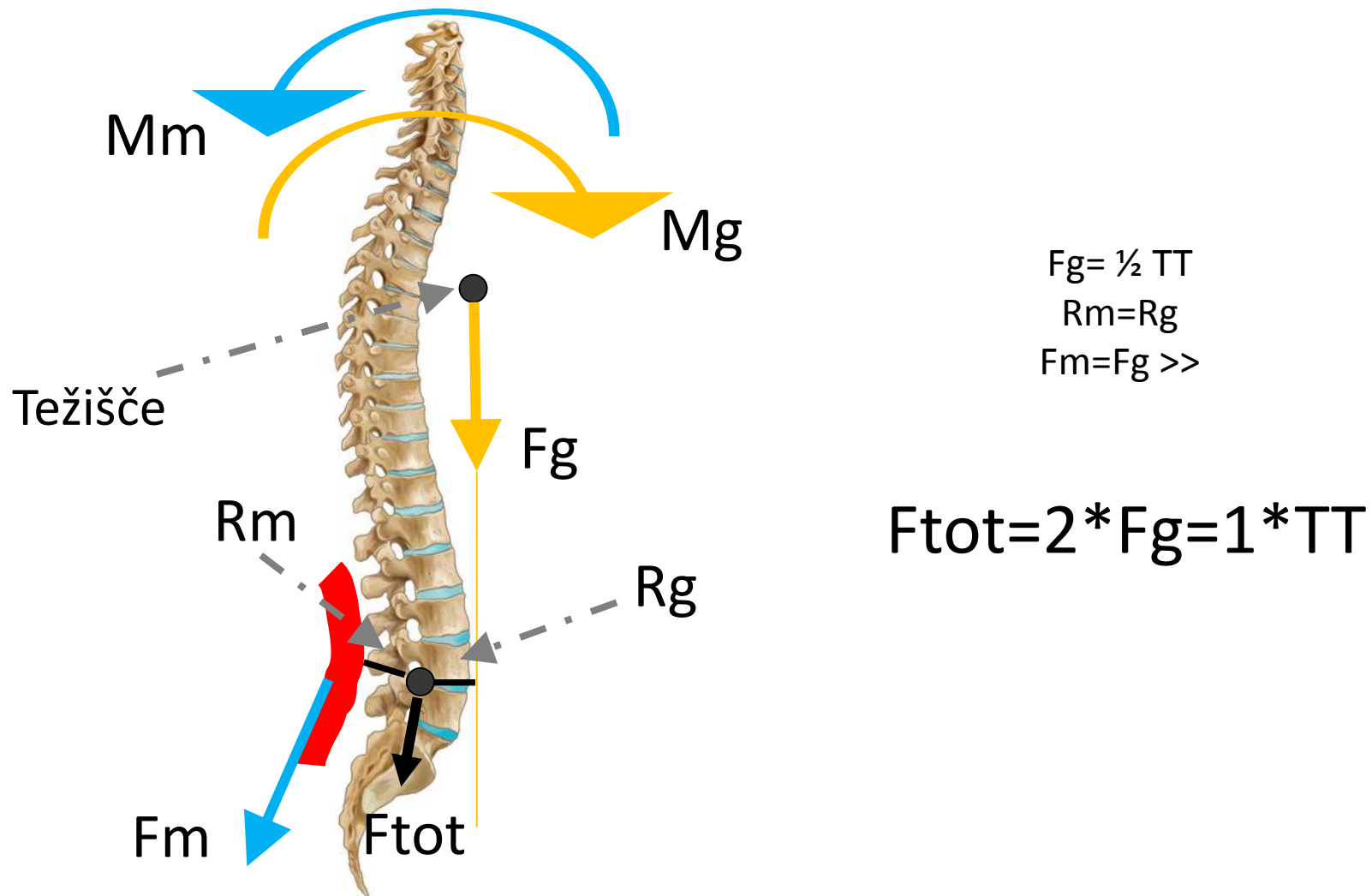
DRŽA – pokončna stoja

- Položaj medenice
 - Skrajšane mišice
 - Oslabele mišice

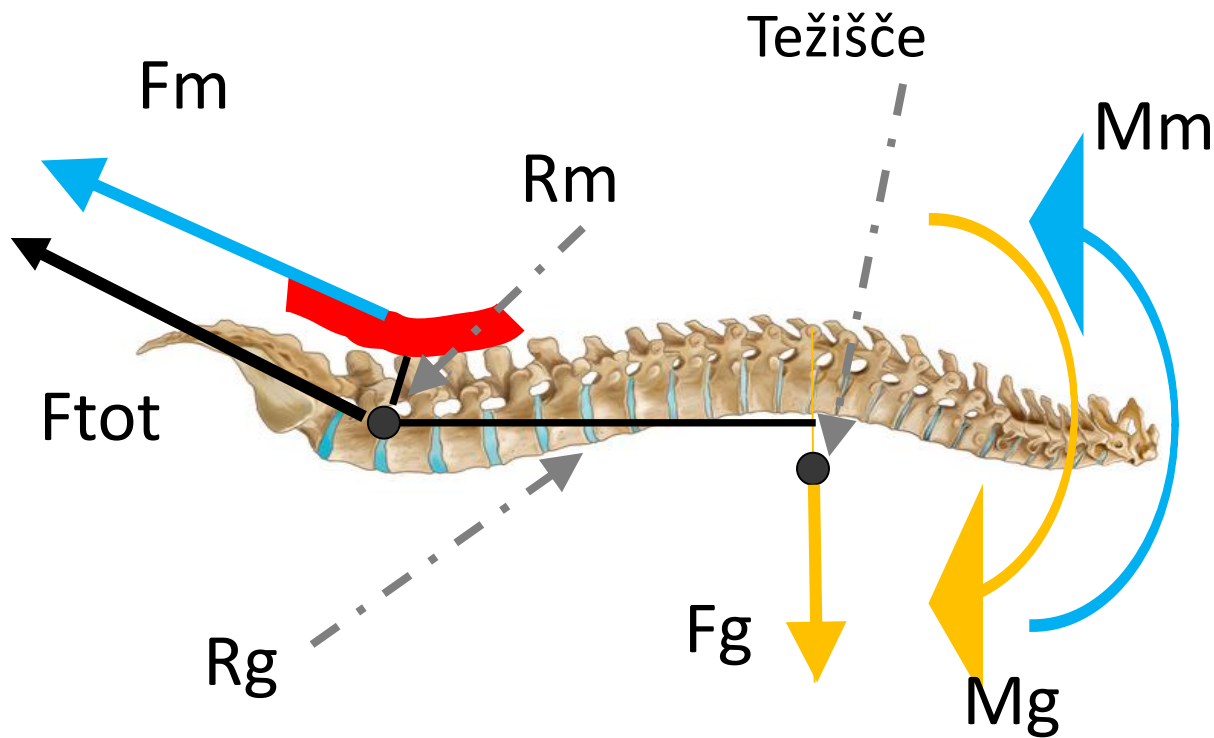
Obremenitev hrbtenice

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Obremenitev hrbtenice

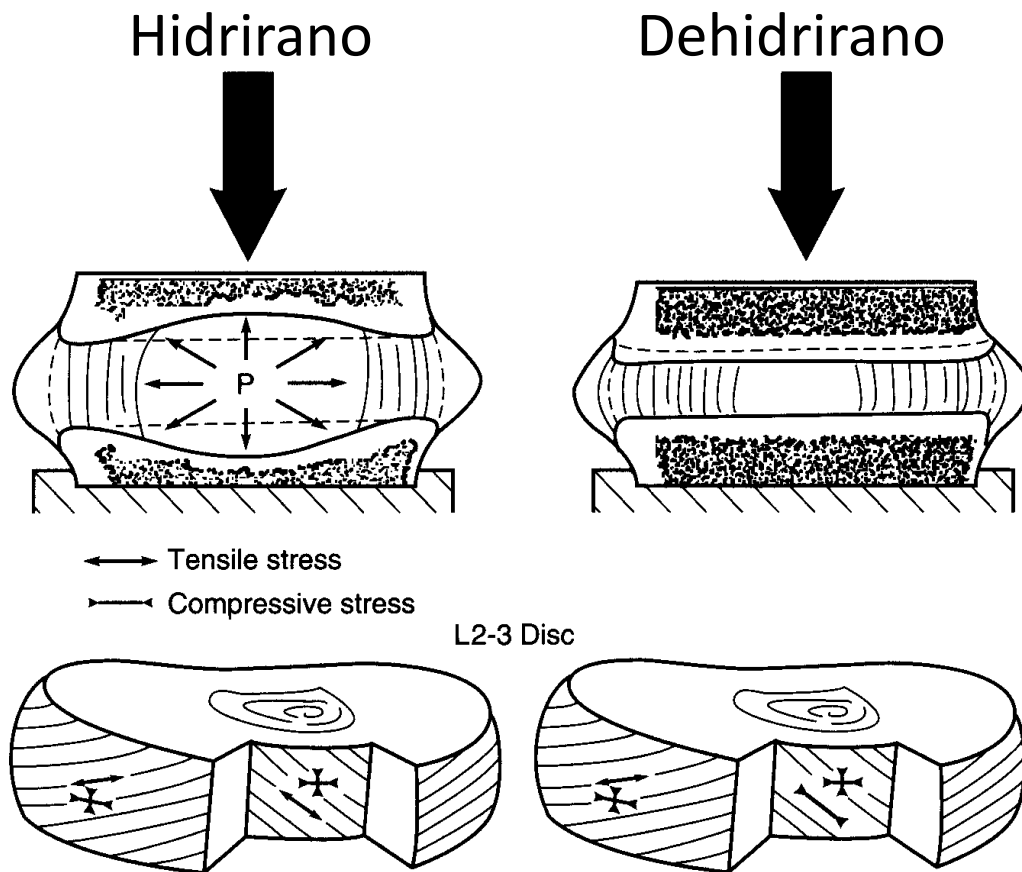

$$R_m = 6 * R_g$$
$$F_m = 6 * F_g \gg$$

$$F_{tot} = 6 * F_g = 3 * TT$$

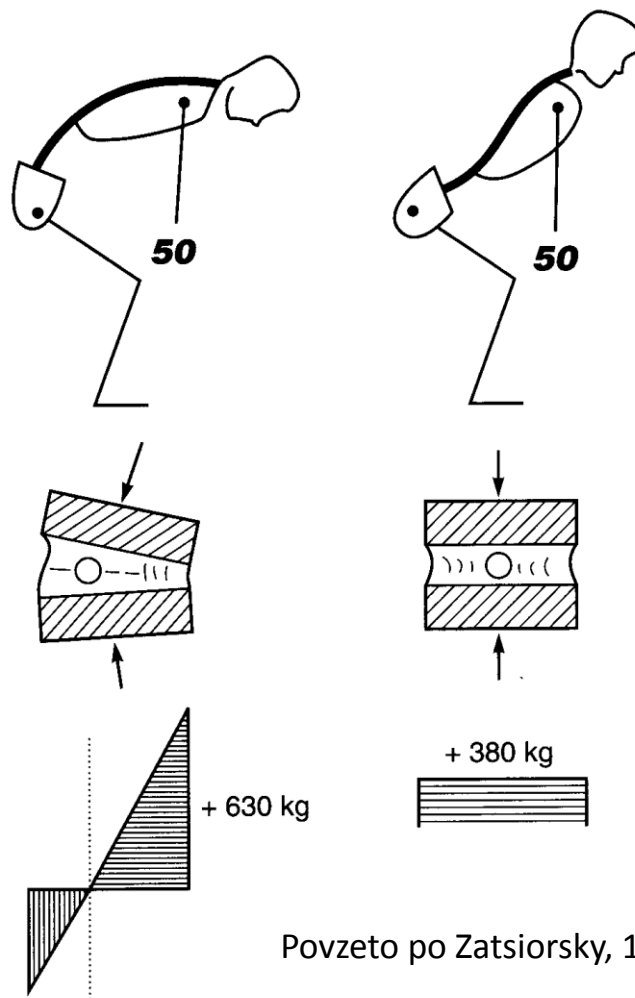
Obremenitev hrbtenice

Povzeto po Shirazi-Adl, 1984

Obremenitev hrbtenice

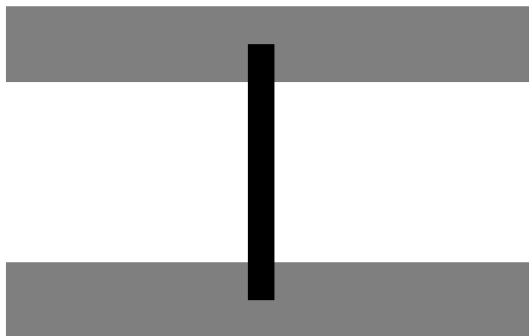
Povzeto po Zatsiorsky, 1966

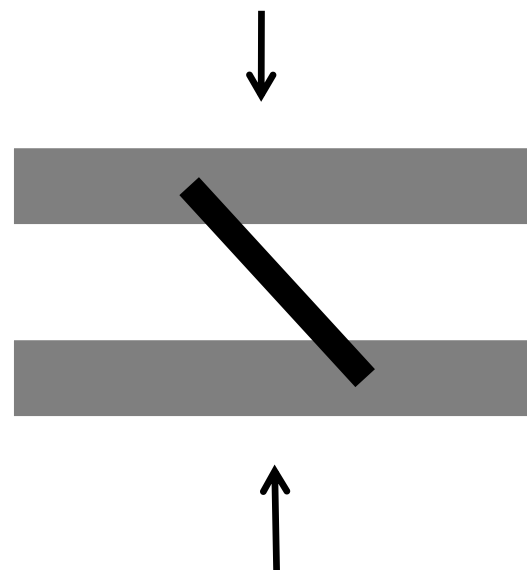
Obremenitev hrbtenice

Obračanje trupa

Poravnana vretenca

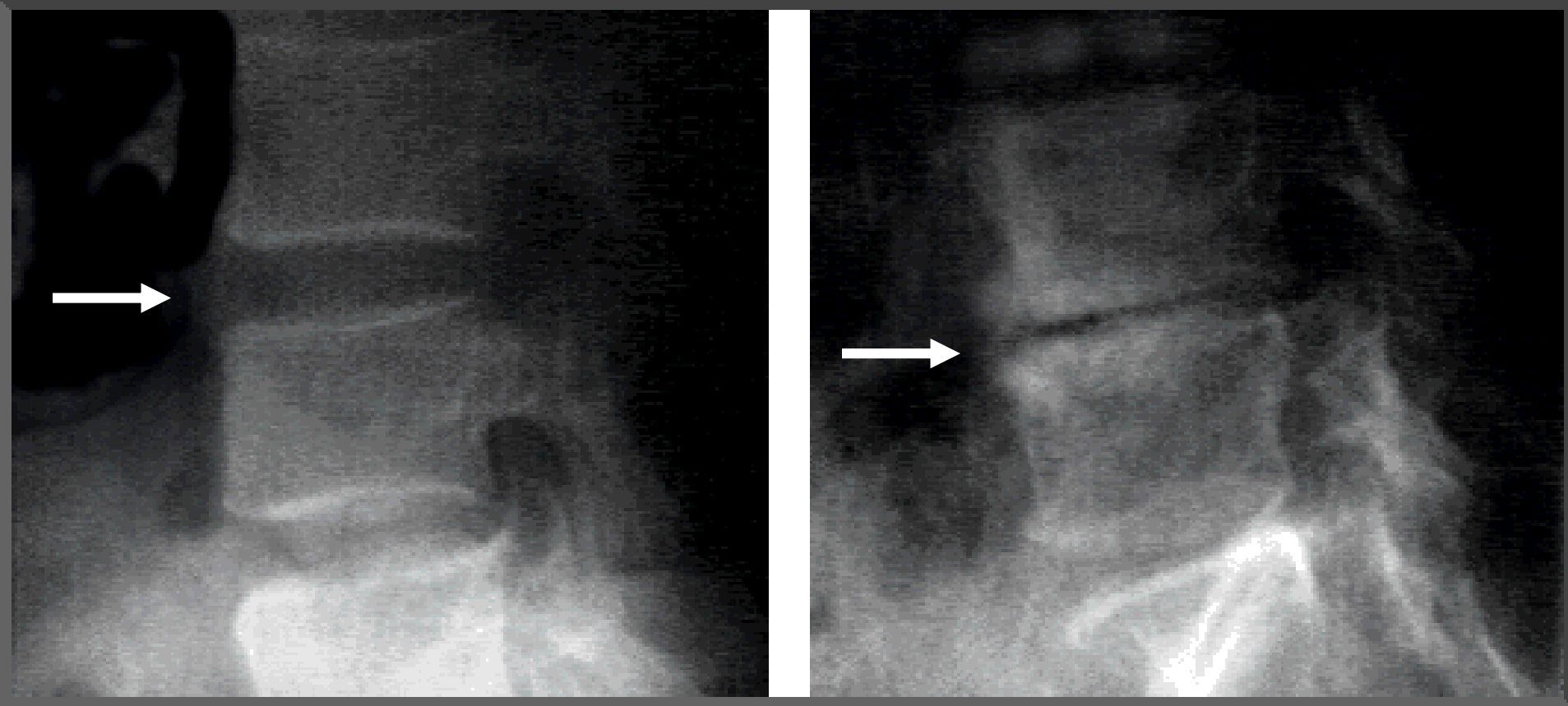
Zavrtena vretenca

Obremenitev hrbtenice

Medvretenčna špranja 20 let kasneje

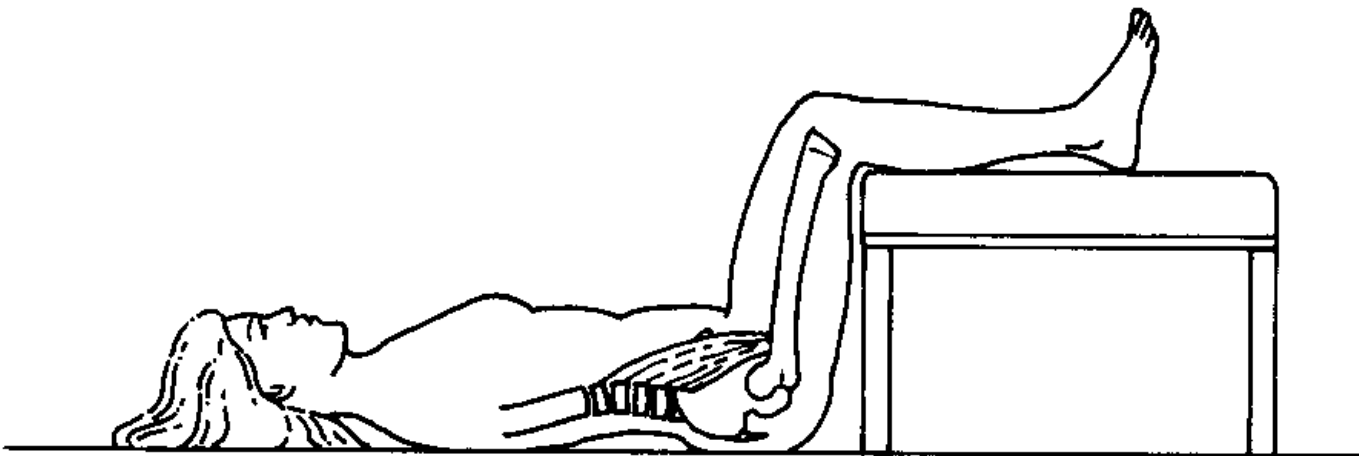
Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Obremenitev hrbtenice

Pritisk na medvretenčne ploščice

Upogibalke kolka so raztegnjene

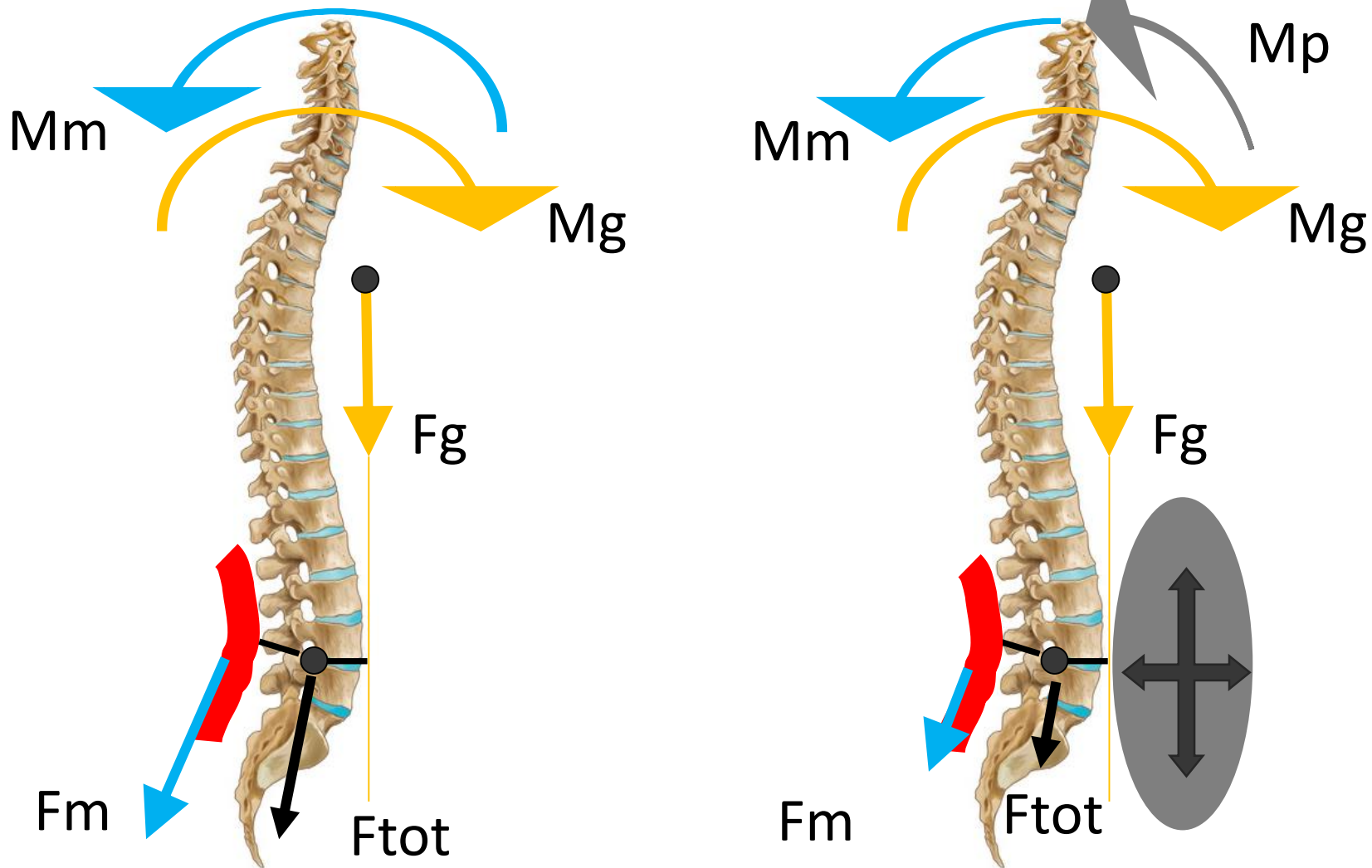
Upogibalke kolka so sproščene

Povzeto po Zatsiorsky, 1996

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Obremenitev hrbtenice

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Dvigovanje bremen

www.flickr.com/photos/hb1736/441628149

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

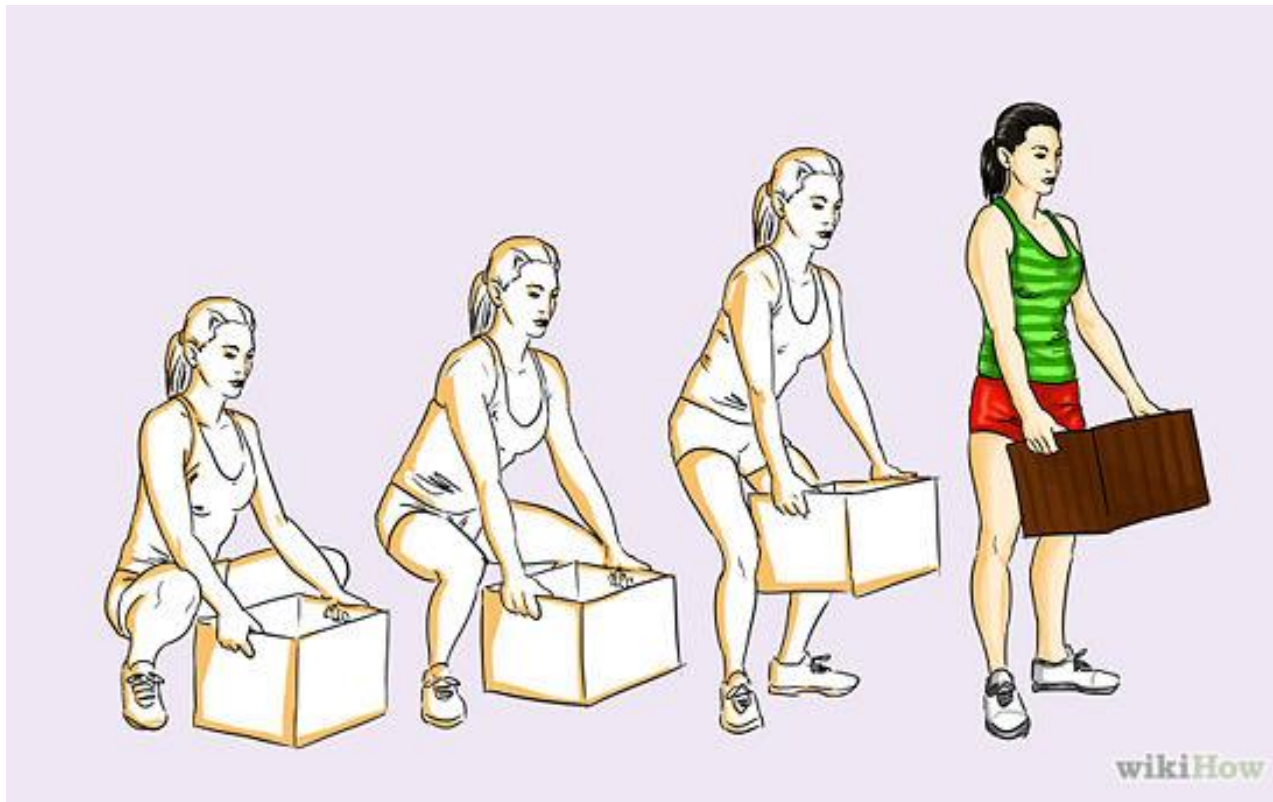
Napačno dvigovanje bremen

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

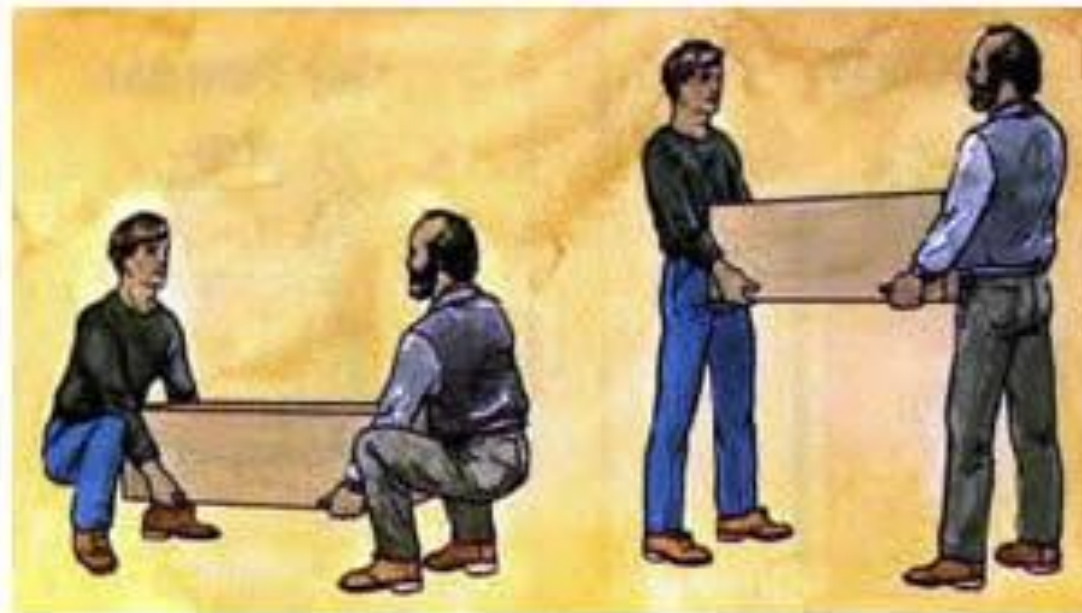
Tehnika: dviganje in nošenje

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Tehnika dvigovanja bremen

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Vlečenje in potiskanje

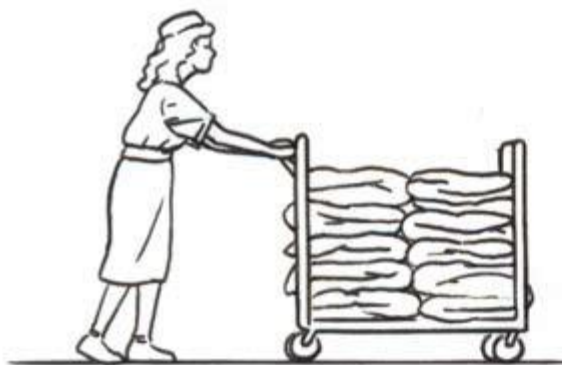

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Vlečenje in potiskanje

9-20% poškodb križa

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Bolečine v ramenu

A Normal Shoulder

Acromion (top back part of the shoulder blade)

Coracoacromial ligament (fibrous connective tissue that extends to the coracoid process)

Bursa (flat membrane that keeps shoulder parts from rubbing against each other)

Supraspinatus (tendon and muscle that help form the rotator cuff)

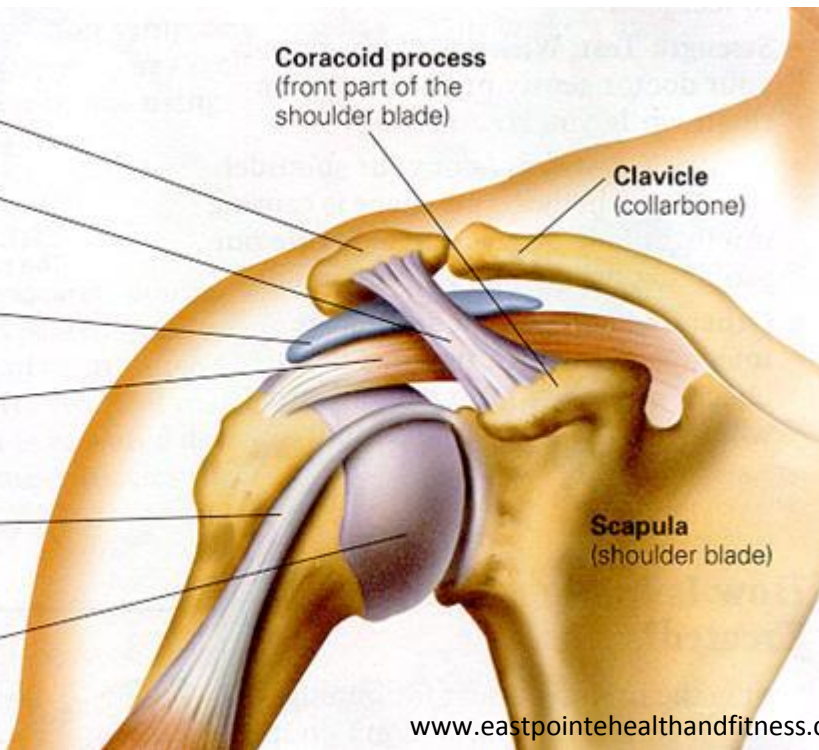
Long biceps tendon (fibrous connective tissue that attaches biceps muscle to shoulder blade)

Humerus (upper arm bone)

Coracoid process (front part of the shoulder blade)

Clavicle (collarbone)

Scapula (shoulder blade)

www.eastpointehealthandfitness.com

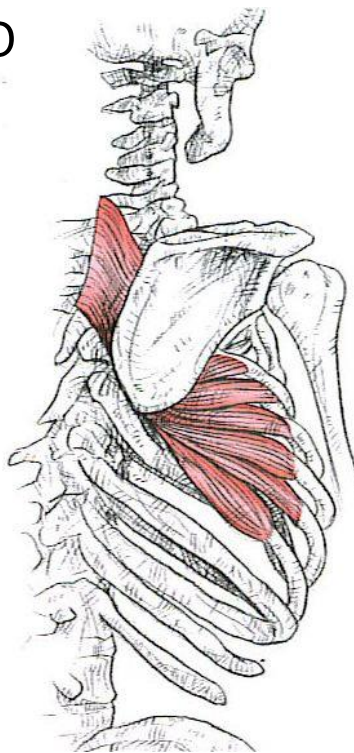
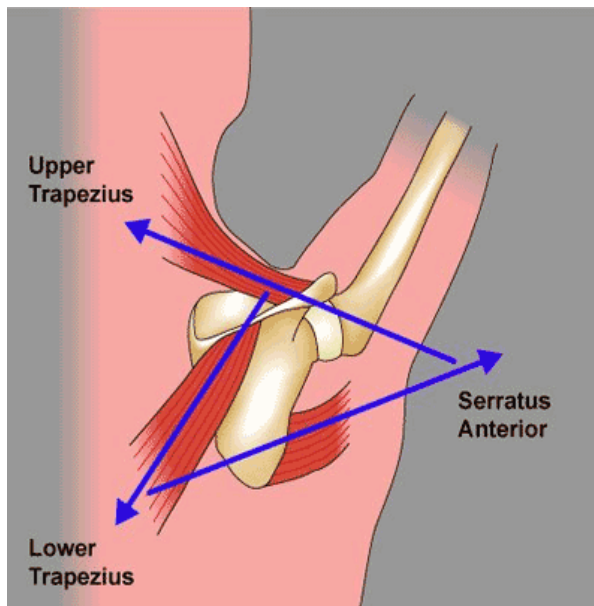
Zaščita ramena

Odmik roke v ramenu

< 90° brez lopatice

90° – 150° z lopatico

>150° s trupom

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

Zaščita ramena

- Gibljivost
- Moč

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

<http://www.achildgrows.com/wp-content/uploads/2010/02/>

Pravilno sedenje

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

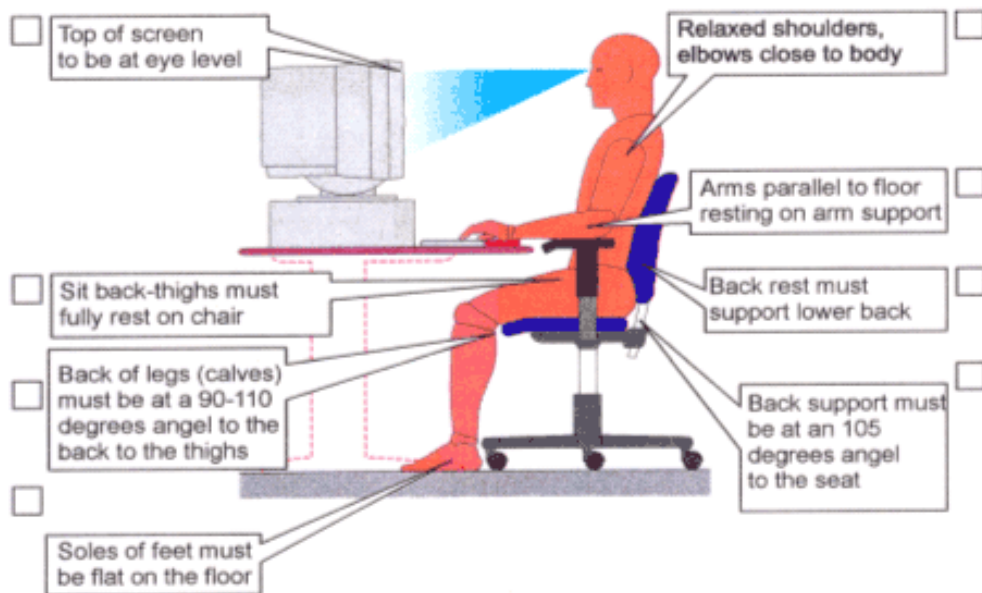
Sedenje

- Povečana in dolgotrajna obremenitev pasivnih struktur (križ, vrat, ramena, zapestja)
- Statična ali visoka mišična aktivacija (križ, vrat, ramena, roke)
- Povečan venozni tlak (stopala, goleni)
- Pritisk na sedalne površine

Sedenje za računalnikom

Delo v dveh smereh

<http://aliedwards.typepad.com>

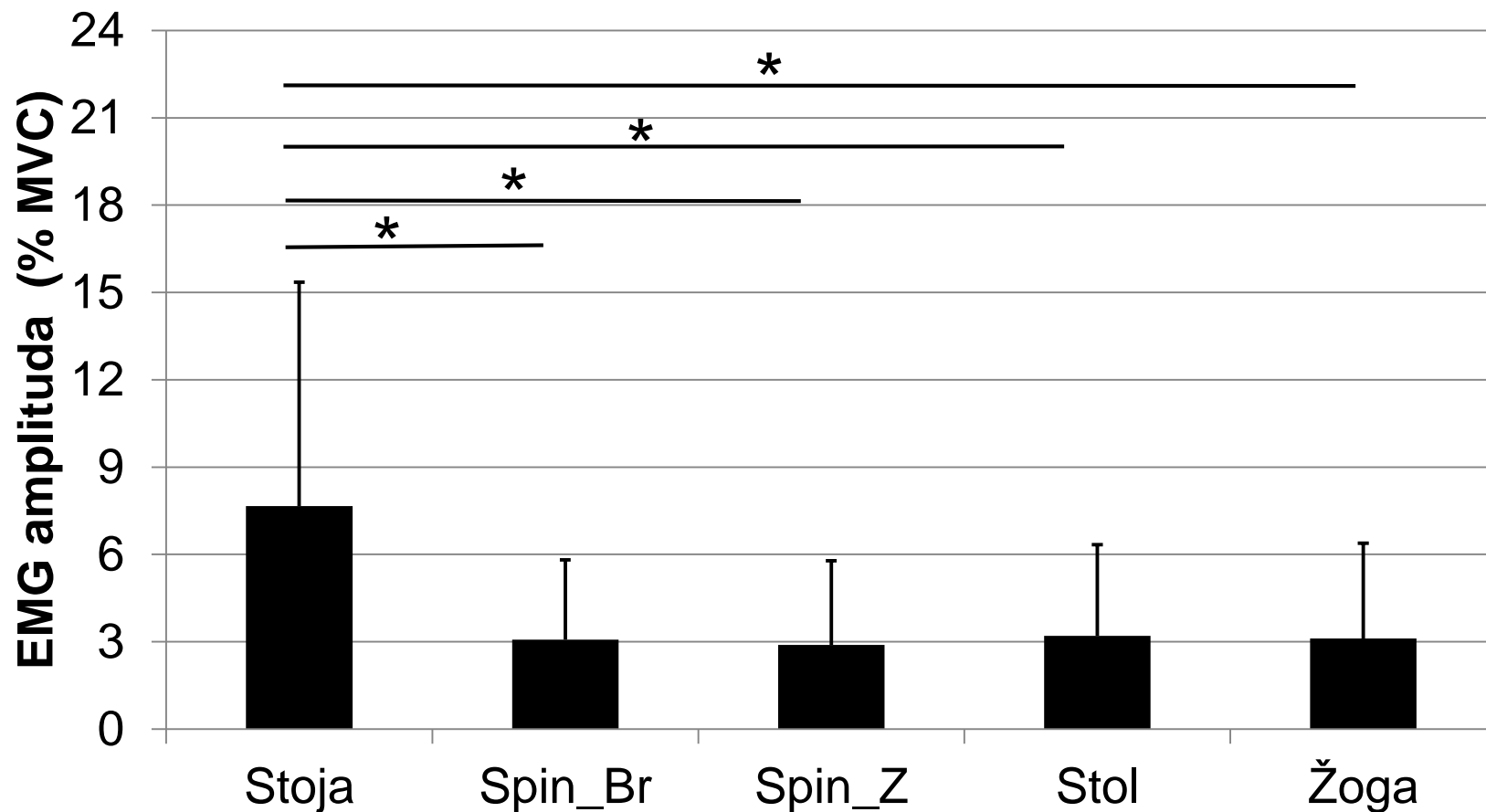
<http://www.weizmann.ac.il>

Pomen telesne aktivnosti za krepitev zdravja pri delu

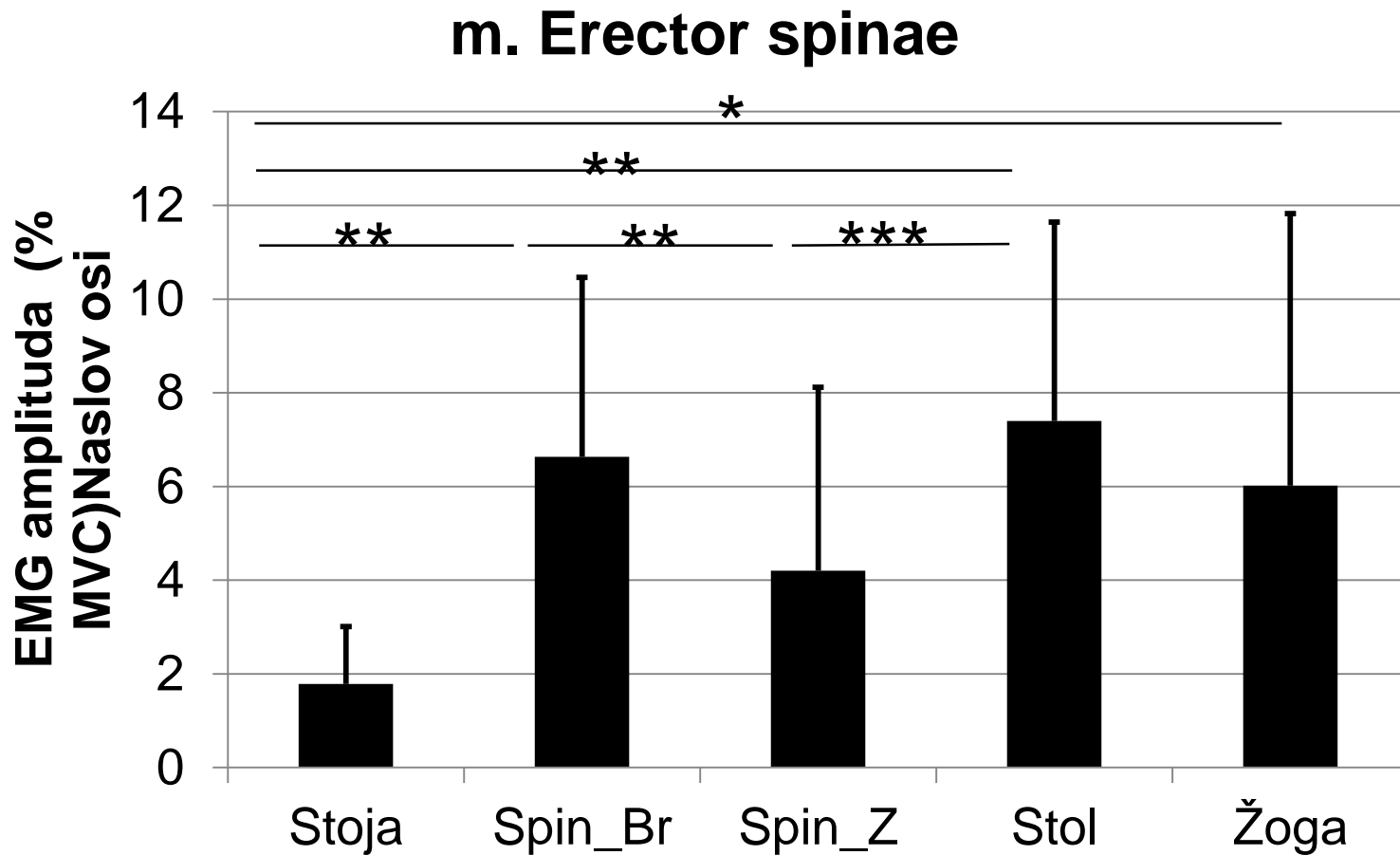
Sedenje na različnih sedalih

m. Transversus abdominis

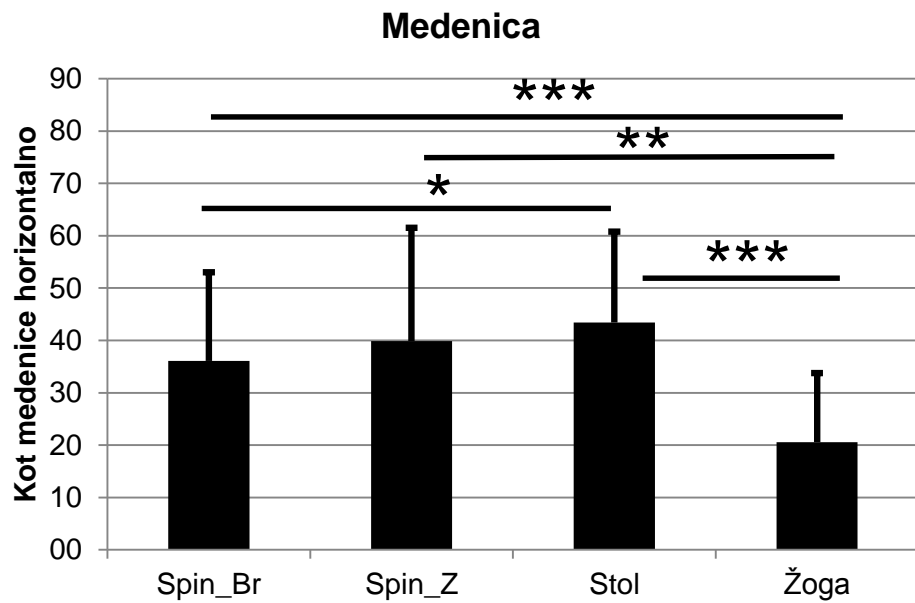

Sedenje na različnih sedalih

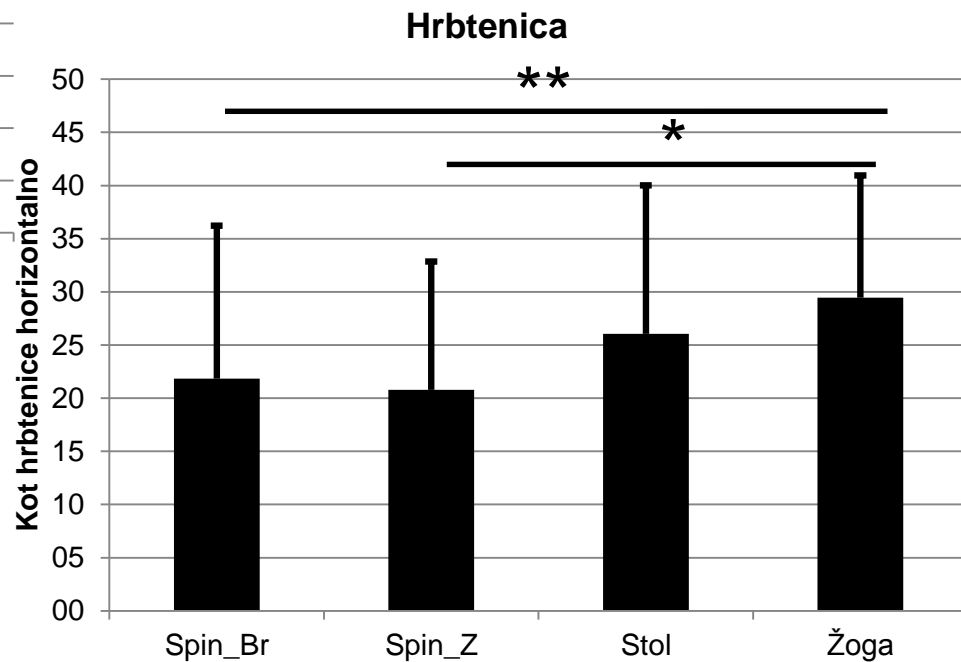

Sedenje na različnih sedalih

Obračanje trupa

Vadba za preventivo poškodb na sedečem delavnem mestu

- **Aerobna aktivnost**
 - Hoja
- **Krepilne vaje**
 - Potisk z rokami v kolena
 - Potisk križno
- **Raztezne vaje**
 - Upogibalke kolka
 - Mišice zadnje lože
 - Ledveni dela hrbta
 - Vratne mišice
 - Lopatice

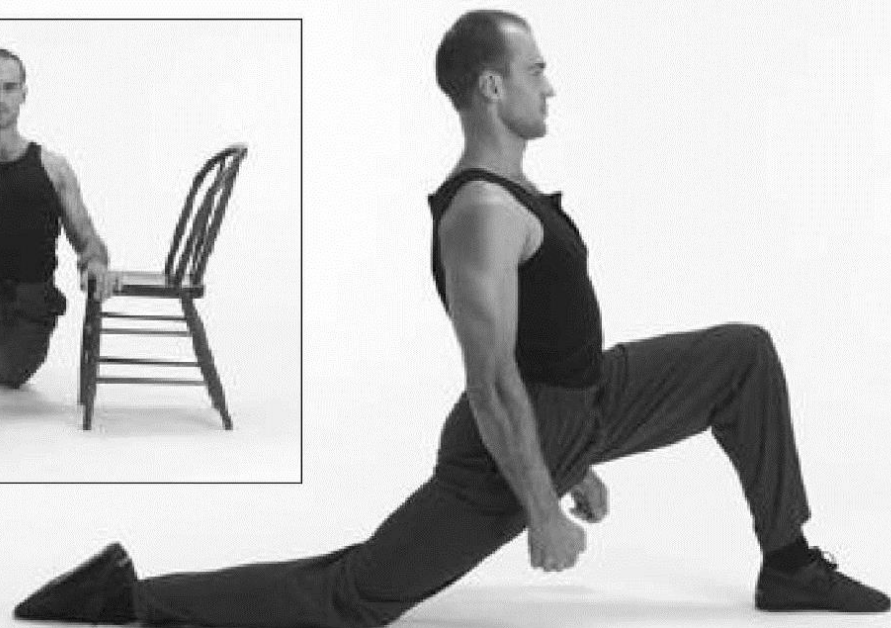
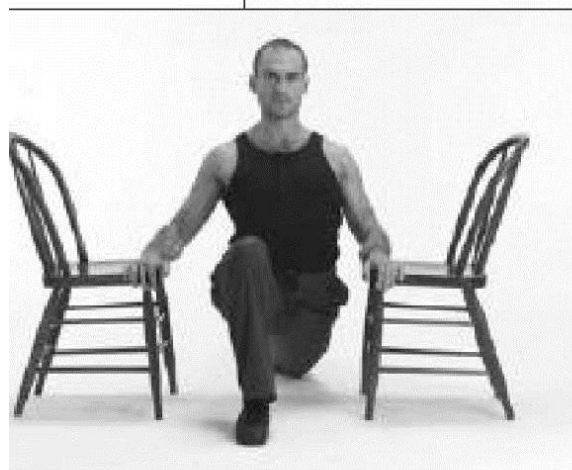
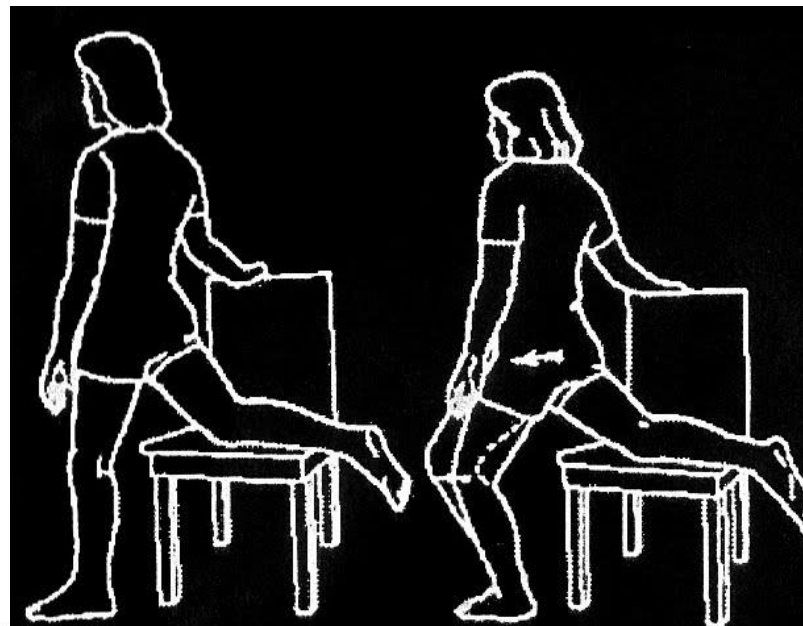
Raztezanje upogibalk kolka

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Prodajalec (sedeči položaj)

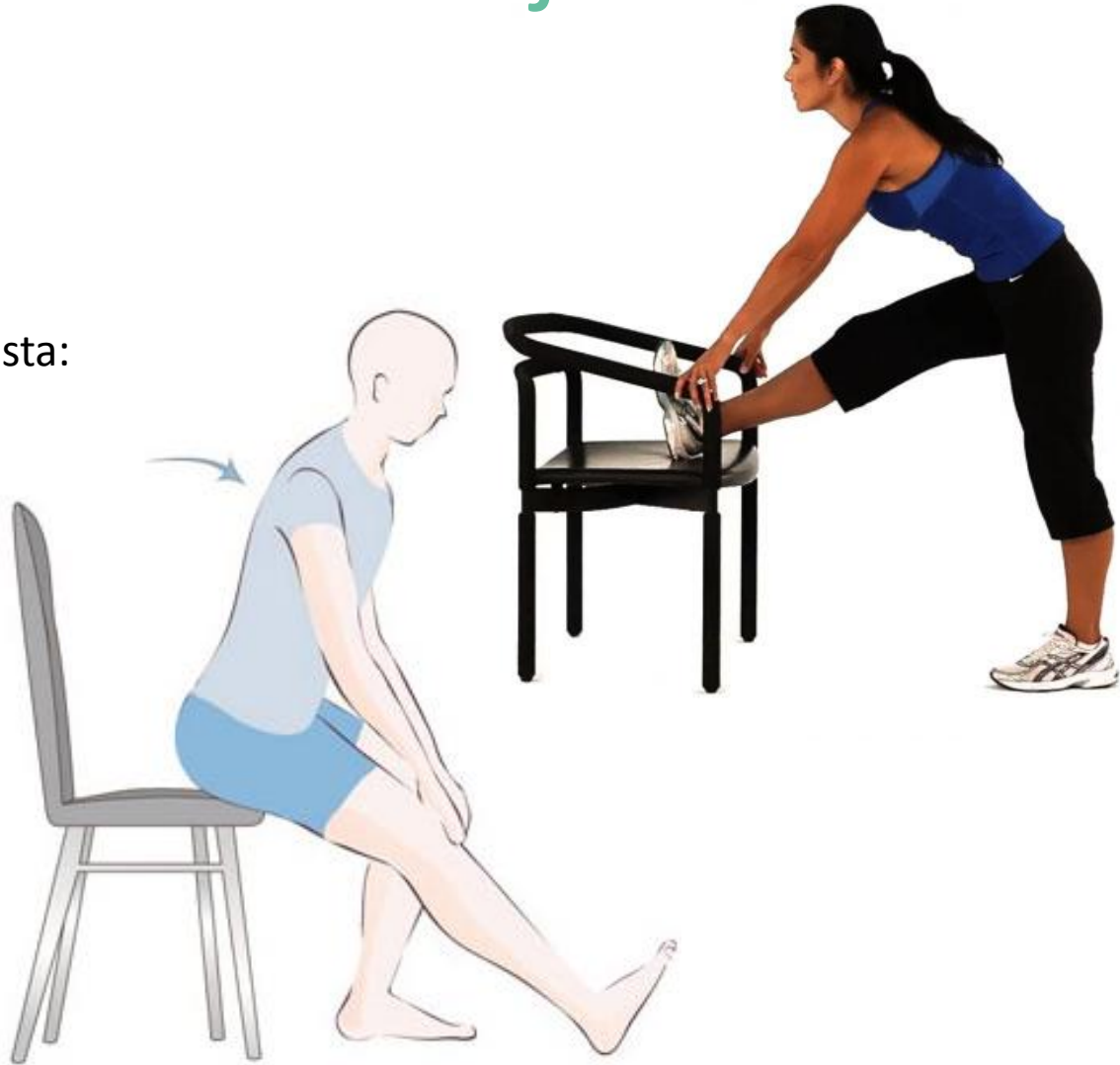
Raztezanje mišic zadnje lože

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Prodajalec (sedeči položaj)

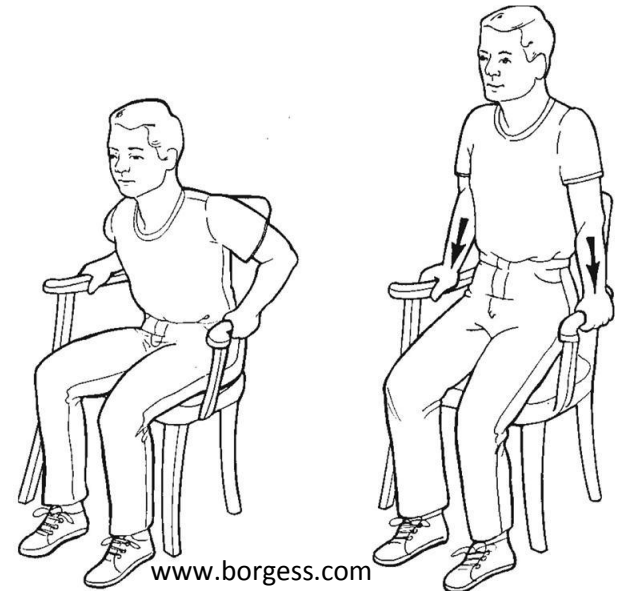
Razbremenitev ledvenega dela hrbtenice

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj
- Pretežno stoječi položaj
- Dvigovanje težkih bremen

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Skladiščnik
- Prodajalec

Raztezanje velike prsne mišice

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj
- Delo za računalnikom

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Prodajalec (sedeči položaj)

Raztezanje vratnih mišic

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Prodajalec (sedeči položaj)

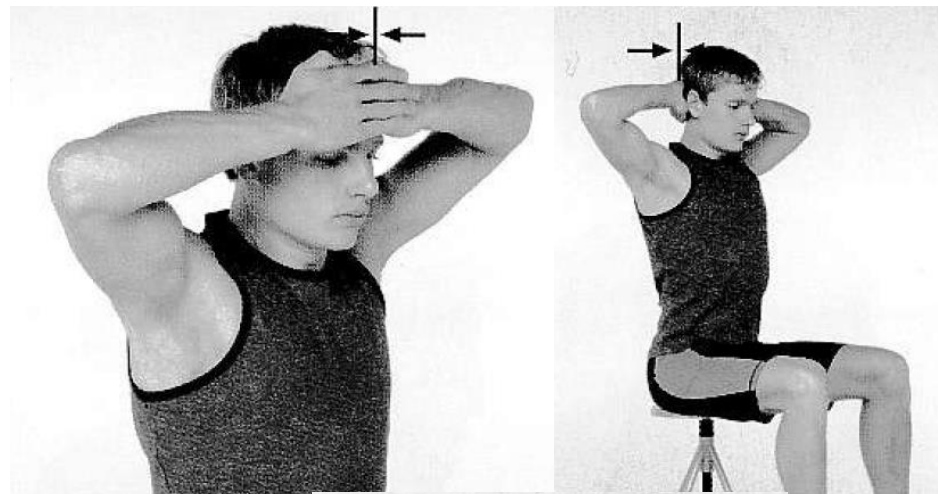
Aktivacija vratnih mišic

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj
- Nepodprte roke

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Prodajalec (sedeči položaj)

Aktivacija mišic trupa sede

Preventiva za naslednje položaje:

- Pretežno sedeči položaj
- Pretežno stoječi položaj
- Dvigovanje težkih bremen

Primerno za naslednja delavna mesta:

- Direktor
- Poslovodja
- Skladiščnik
- Prodajalec

- Upogibanje trupa
- Obračanje trupa
- Iztegovanje trupa
- Odmikanje trupa

Splošna navodila vadbe

- **Aerobna vadba**
 - Dvig vzdržljivosti – kasnejše utrujanje
- **Vadba za moč**
 - Trup
 - Obračalke trupa
 - Prečna trebušna mišica
 - Noge
 - Zgornji del hrbta
- **Raztezanje**
 - Upogibalke in iztegovalke kolka
 - Prsne mišice, lopatica
 - Razbremenitev ledvenega dela hrbta

Povzetek

- Zahteve delavnega mesta vsiljujejo posebne položaje in telesni napor
- Prisilne drže in ponavljajoči gibi vodijo v kronične poškodbe
- **Izboljšana ergonomija na delavnem mestu**
- **Razbremenitev na delovnem mestu**
- **Preventivna vadba**

Hvala za pozornost